3.3 m in overall thickness, date back from possibly the 16th century to the second half of the 20th century (Fig. 2). The test pits revealed a mid- to late-20th-century layer that was remixed in situ as a result of the construction works relating to the foundations of the current building (Fig. 4). The disturbance reached depths of up to 2.2 m. Earlier layers were recorded only in the test pits excavated on the SE side of the building: a partially disturbed layer dating to the 18th–19th centuries, and a faint 35 cm deposit from the 16th (?)–17th centuries underneath. The latter contained small individual potsherds, several pot-shaped stove tile fragments, and a low yield of osteological material (Fig. 3). The natural layer was encountered at a depth of 3.3 m in test pit 3. Remnants of masonry walls were unearthed in the N part of the building, at a depth of 60–65 cm, and dated from the second half of the 19th to the early 20th century based on architectural features.

Vismantas Muralis, Atas Žvirblys

Užupio gatvės 15A tyrimai 2022 m.

2022 m. kovą–birželį buvo vykdomi detalieji tyrimai ir žvalgymai Užupio g. 15A. Sklypas patenka į Vilniaus Šv. Baltramiejaus bažnyčios statinių komplekso (UK 28128) teritoriją. Sklype planuojama statyti pastatą su rūsiu. Po Šv. Baltramiejaus bažnyčia yra XVI a. rūsys. Bažnyčios pradžia siejama su XVII a. I puse, kai Jokūbas Aleksandravičius Pranevičius Zalamaja, Vilniaus taurininkas, dovanojo 1644 m. sklypą Užupyje, ant stataus Vilnios kranto. Istoriniai šaltiniai mini, kad bažnyčia sudegė per 1655–1661 m. karą su Rusija. Po gaisro bažnyčia nebuvo atstatyta toje pačioje vietoje. Tačiau žinoma, kad Ašmenos pavieto šeimininkas Jonas Raiskis skyrė pinigų ir vienuoliai pasistatė sklype medinę bažnyčią ir gyvenamąjį namą. Planus statyti mūrinę bažnyčią sustabdė 1748 m. Užupį apėmęs didžiulis gaisras. Jis nusiaubė visą Vilniaus miestą, jo metu sudegė ir Šv. Baltramiejaus bažnytėlė. Anksčiau aplinkiniuose sklypuose vykdyta nemažai archeologinių tyrimų. Paminėtini J. Stankaus 2000 m., Užupio g. 11 (*LIIR*, f. 1, b. 3544), J. Stankevičiutės 2018 m., Užupio g. 15 (*LIIR*, f. 1, b. 8919) ir S. Spindžio 2018 m. vykdyti archeologiniai tyrimai, kurių metu aptikta pavienių žmonių kaulų. 2014 m. Užupio g. 15A archeologinius tyrimus vykdė A. Žvirblys (*KPC PB*, f. 39, ap. 1, b. 4414). Tirtas 2,25 m² dydžio šurfas. Tuomet nustatyta, kad po XX a. kultūriniu sluoksniu 0,5–1,35 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus yra išlikęs iš dalies XIX a. iki 80 cm gylio apardytas XVII–XVIII a. datuojamas sluoksnis su šiam laikotarpiui būdingais pavieniais smulkiais archeologiniais radiniais.

2022 m. vykdant archeologinius darbus Užupio g. 15A, pirmame etape buvo ištirta 8x2 m dydžio perkasa numatyto statyti pastato aplinkoje. Antrame etape iki 80 cm gylio 10x6 m plote atlikti žvalgymai būsimo pastato vietoje. Tolesniame etape būsimo pastato V dalyje, 10x2 m plote, iki 3 m gylio vykdant mechanizuotus kasimo darbus atlikti žvalgymai. Nuėmus minėtą 80 cm storio žemių sluoksnį 10x6 m plote vykdyti detalieji tyrimai,. Paskutiniame etape atlikti žvalgymai P sklypo dalyje už suprojektuoto pastato vietos, 65–70 m² plote, čia nukastas 0,2–1,5 m storio grunto sluoksnis. Archeologinių tyrimų metu aptikti nuo 1,6 iki 2,9 m storio judinto grunto su XVII a. I pusės–XX a. pabaigos radiniais sluoksniai (1 pav.). Nustatyta, kad tirto ploto ŠR kampe yra kelios žmonių kaulų sankaupos iš anksčiau čia buvusių kapinių. Jos sumestos XIX a. viduryje–XX a.

1 pav. Perkasos vaizdas baigus kasimo darbus iš PV. V. Muralio nuotr.

Fig. 1. SW view of the trench upon completing the excavation.

0 5 cm

2 pav. Tyrimų metu surastos molinės pypkės. V. Muralio nuotr.

Fig. 2. Clay pipes discovered during the excavation.

II pusėje vykdant įvairius, tarp jų ir mechanizuotus, žemės judinimo darbus. Tyrimų metu rasta XVII–XIX a. 8 molinių pypkių fragmentai (2 pav.), atminimo medalis, skirtas Jozefo Pilsudskio 1914 m. žygio į Krokuvą 25 metų minėjimui, carinių plombų ir t. t. Vykdant detaliuosius tyrimus perkasos PR dalyje, H_{abs} 106,42 m gylyje nuo žemės paviršiaus, išryškėjo 3,5x2,2 m dydžio netaisyklingos duobės, kurią preparuojant nustatyta, kad šioje vietoje buvo bent 5 skirtingos ūkinės duobės, kontūras. Jas ištyrus surinkta smulkių glazūruotos ir neglazūruotos buitinės keramikos fragmentų, smulkiai sukapotų gyvulių kaulų, vienas S formos čerpės fragmentas (XVII a. II pusė–XVIII a.) ir sidabrinis, 1632 m. kaldintas taleris. Taip pat rastas vienas žmogaus kaulas (blauzdikaulis). Grunto mėginiai (apie 40 l) buvo perduoti archeobotaniniams tyrimams. Šiame mėginyje aptikta iš viso 143 augalų makroliekanos. 8 iš jų priklausė kultū-

riniams augalams. Remiantis surinktais radiniais galima teigti, kad šioje vietoje apytiksliai XVII a. pabaigoje–XVIII a. viduryje buvo nuolatos užkasinėjamos buitinės atliekos. Tikėtina, kad ši vieta buvusi nuošaliau nuo kapinių, galbūt tai patvorys. Perkasos P dalyje įžemis – molis, tačiau buvo kasama, kol pasiektas šviesus smėlis. Centrinėje ir Š perkasos dalyje įžemis – smulkus žvyras. Taip pat archeologinių tyrimu metu buvo aptiktos XX a. pradžios 4 ūkinės duobės su to laikotarpio radiniais. Aptikta keliolika sveikų stiklinių butelių, porcelianinių indų, metalinis šuns žetonas su 1911 m. data ir kitų XX a. pradžios–4 dešimtmečio pabaiga datuojamų radinių. Taip pat rasta daug farmacinių buteliukų, iš jų 3 su užpildu. Vilniaus universiteto Chemijos ir geomokslų fakultete atlikti jų tyrimai. Nustatyta, kad viename buteliuke yra kamparo ir mentolio tirpalas skystame vazeline. Kituose dviejuose buteliukuose aptiktas metilo violetinis vandeninis tirpalas. Greičiausiai vaistiniai buteliukai yra iš kitapus gatvės vaistinės (Užupio g. 20), kuri veiklą vykdo iki šiol.

Archeologinių tyrimų metu surinkta 200 XVII a. I pusės–XX a. I. pusės radinių, kurie perduoti saugoti LNM.

Excavations at 15A Užupio Street in 2022

In 2022, detailed excavations covering an area of 76 m^2 and a field survey covering an area of 90 m^2 were carried out at 15A Užupio Street (Fig. 1), revealing redeposited soil ranging from 1.6 to 2.9 m in thickness and containing finds from the 17th to the late 20th centuries. Notable features included a cluster of human bone and several pits (dating from late 17th to early 20th centuries) with finds characteristic of the period, such as clay pipes (Fig. 2) and pharmaceutical bottles.

Tauras Poška

Aukštaičių gatvės 2 tyrimai 2022 m.

2022 m. tęsiami žvalgymai ir detalieji tyrimai Vilniaus senojo miesto ir priemiesčių archeologinės vietovės (UK 25504), Vilniaus senamiesčio (UK 16073) ir pastatų komplekso (UK 28113) teritorijoje, Aukštaičių g. 2 sklype. 2021 m. Aukštaičių g. 2 sklype vykdyti žvalgymai ir detalieji tyrimai 561 m^2 plote. Jų metu fiksuotas 3,5–4 m storio kultūrinis sluoksnis. Nustatyta, kad viršutinio kultūrinio sluoksnio horizontai iki 1,7–1,9 m buvo suardyti XX a. II pusėje. Giliau fiksuotas XVII a. vidurio–XVIII a. pradžios kultūrinio sluoksnio horizontas, kurio storis – nuo 1,2 iki 1,6 m. Ankstyviausia archeologinė medžiaga (XVI a. pradžia) fiksuota sklypo P dalyje (plotai 1, 3), čia aptiktuose vandens nutekėjimo kanaluose. Tyrimų metu aptikta mūrinių konstrukcijų, datuojamų XVII a. I puse, rasta XVII a. II pusės–XVIII a. pradžios buitinių krosnių pagrindų, akmens grindinių fragmentų. Taip pat aptikta XVII a. II puse datuojamų medžio konstrukcijų: medinių klojinių, vandens nutekėjimo kanalų sutvirtinimų, vandentiekio vamzdis. Tyrinėjimų metu rasta XVI–XIX a. archeologinių radinių (*ATL 2021 metais*, 2022, p. 465–470).

2021 m. vykdomų detaliųjų tyrimų metu ploto 1 P ir R pusėse, plotų 2, 4 R pusėje, ploto 3 P ir V, plotų 5–6 V pusėse buvo palikta 1,5–2 m pločio juostos nuo planuojamo užstatymo ribos. Tai buvo daroma atsižvelgiant į tai, kad arti tyrimų ribos stovi pastatai (Aukštaičių g. 2 ir 4 bei Aukštaičių gatvės pėsčiųjų zona), nes dėl didelių gylių galėjo kilti grėsmė tiek pastatų, tiek Aukštaičių gatvės stabilumui. 2022 m., sutvirtinus pavojingas zonas (sugręžus